

VRIENDEN
NEDERLANDS
OPENLUCHT
MUSEUM

NIEUWSBRIEF

MAART 2017

SECRETARIAAT

Het secretariaat van de Vrienden is (telefonisch) bereikbaar van dinsdag tot en met vrijdag tussen 09.30 en 12.30 uur (uitzonderingen daargelaten). Wanneer u per e-mail contact met ons opneemt, kunnen wij u veelal beter van dienst zijn.

e-mail: vrienden@openluchtmuseum.nl
telefoon: 026-357 61 54

Postbus 649, 6800 AP Arnhem
Hoeflerlaan 4, 6816 SG Arnhem

INFORMATIE & ACTIVITEITEN

Nieuws van de Vrienden, uitnodigingen voor activiteiten en het archief raadpleegt u het hele jaar door op: www.openluchtmuseum.nl/vrienden. In de bijlage is de nieuwe jaarkalender bijgevoegd, met een handig overzicht van de tot nu toe bekende activiteiten. Kijk altijd even op de website voor de meest actuele stand van zaken! De overige ruim 400 musea waar uw Museumkaart voor Vrienden toegang tot verleent, vindt u op: www.museumkaart.nl.

INHOUD

Secretariaat en informatie	
Van de voorzitter	1
Uitnodiging algemene ledenvergadering	2-3
Middagprogramma 22 april	
Korte terugblik op 2016	4-6
Programma 2017	6
Vernieuwing ledenadministratie	7
Jaarplan 2017	8
Vrienden zijn, worden en blijven	
Vriendenverhalen	9
Het verhaal van Hans de Deugd	
Nieuws uit het museum	
– Helden aan de bal	10-11
– Hoe Nederland oranje kleurt	
– Wisseltonoonstelling Canon van Nederland	12-14
– Het nieuwe Openluchtmuseum	15
– Een echte botter op de scheepswerf	16-17
Colofon	17

VAN DE VOORZITTER

Het Nederlands Openluchtmuseum is weer open en blijft dat ook voortaan het hele jaar! Een nieuwe tijd breekt aan en de nieuwe tentoonstellingsruimten bieden meer mogelijkheden, ook en zeker in de winter. Met bijdragen van ons, de Vrienden, is dit mede mogelijk gemaakt. Bij onze Vriendendagen zullen wij hier ruim de aandacht aan besteden.

Ook de vereniging Vrienden is bezig met vernieuwing. Een aantal keer is het genoemd als het werken aan een stevig huis. Dat zijn wij nog steeds aan het doen met elkaar. Zo wordt, in samenwerking met de organisatie van het Nederlands Openluchtmuseum, gewerkt aan de inrichting van een nieuw ledenadministratiesysteem. Een noodzakelijk project. Een systeem dat ons stabiel en flexibeler maakt. Hierdoor kunnen wij beter aan de veranderingen in de wensen van (potentiële) Vrienden tegemoet komen, iets dat zorgt voor de stabiliteit en groei in het aantal leden van onze vereniging. Dit bereiden wij voor door verder te gaan met de plannen voor vernieuwing. Ideeën die zowel rondom de Vriendentafel, tijdens de algemene ledenvergadering als ook via losse suggesties bij ons binnen zijn gekomen. Meer hierover in deze editie van de nieuwsbrief.

Ook het komende jaar werken wij graag samen met alle Vrienden, om onze vereniging gezamenlijk verder tot bloei te laten komen. Welkom op onze algemene ledenvergadering, op een van de Vriendendagen, tijdens AMZAF of gewoon bij een bezoek aan ons museum met andere vrienden (die na het bezoek wellicht óók Vriend worden). In de bijgevoegde kalender zijn alle voordelen opgenomen, zodat hier optimaal gebruik van kan worden gemaakt.

Een boeiend museumjaar toegewenst!

Namens het bestuur van de Vereniging Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum,

Cees van Woudenberg
voorzitter

UITNODIGING

ALGEMENE LEDENVERGADERING ZATERDAG 22 APRIL 2017

Hierbij nodigen wij u - leden van de vereniging Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum - van harte uit voor de algemene ledenvergadering van de vereniging te houden op zaterdag 22 april 2017, van 10.30 tot 12.00 uur in de Kasteelboerderij op het museumterrein.

AGENDA

1. Opening
2. Mededelingen
3. Notulen ledenvergadering 19 november 2016
4. Financiële zaken
 - 4.1 jaarverslag penningmeester 2016
 - 4.2 verslag financiële commissie
 - 4.3 begroting 2017
 - 4.4 overige financiën
5. Jaarverslag secretaris 2016
6. Mededelingen directeur Nederlands Openluchtmuseum
7. Vriendendagen 2017
8. Communicatie
9. Bestuursverkiezing
 - 9.1 herbenoeming Cees van Woudenberg (voorzitter)
 - 9.2 herbenoeming Davida De Hond (bestuurslid communicatie)
10. Presentatie Techniek Toernooi door Suzan Kemps
11. Rondvraag en sluiting

Het museum is vanaf 10.00 uur open. Bij de kaartcontrole wordt uw kaart gescand en in de Kasteelboerderij kunt u een gratis uitrijkaart krijgen. Notulen, verslagen en begroting liggen bij aanvang van de vergadering voor u klaar.

Na de vergadering staat er uiteraard een versnapering voor u klaar voordat we aan het middagprogramma beginnen.

MIDDAGPROGRAMMA

12.45-13.15 uur

STAD EN DORP

Na de lunch wordt u getraceerd op een kijkje in de toekomst! Klaartje Schweizer, lid van het managementteam en verantwoordelijk voor de sector Collecties en Beheer, kijkt met ons vooruit naar de ontwikkeling van de gebieden 'Stad' en 'Dorp' op het museumterrein. Zeer interessant en, ook niet onbelangrijk, een primeur voor de Vrienden. Aan de hand van het masterplan dat voor het museum is uitgezet, zal zij aandacht besteden aan hoe deze gebieden eruit zullen gaan zien.

13.30-14.30 uur

ORANJEKOORTS

Op eigen gelegenheid bekijkt u in het Holland Huis de spiksplinternieuwe tentoonstelling 'Helden aan de bal, Hoe Nederland oranje kleurt'. Uiteraard hebben we nog een kleine verrassing voor u in petto.

 Medewerker van de afdeling Realia legt een laatste hand aan de tentoonstelling 'Helden aan de bal' in het Holland Huis, nét voor de opening op 23 maart.

KORTE TERUGBLIK OP 2016

Bij de ledenvergadering van 22 april 2017 zijn in de zaal de notulen van de vergadering, het jaarverslag van de secretaris, de jaarstukken van 2016 en de begroting voor 2017 verkrijgbaar. Rest ons hier een korte terugblik op 2016.

Het nieuwe Openluchtmuseum

In diverse voorgaande bijeenkomsten is door Vrienden enthousiast gereageerd op de nieuwe aanpak van het Nederlands Openluchtmuseum. Vrienden vinden het belangrijk dat het laagdrempelige karakter van het museum blijft. Ook in 2016 zijn wisten weer veel bezoekers de weg naar Arnhem te vinden. We mochten er maar liefst 532.000 verwelkomen, ondanks de overlast vanwege alle verbouwingen en de tijdelijke entree. Daarmee blijven we het best bezochte museum buiten de Randstad.

Ledenbijeenkomsten

Op de ledenvergadering van 9 april waren 104 Vrienden present. Maarten van Basten trok zich in februari terug uit het bestuur. In april namen we afscheid Hans Gerritsen. In november werd een tweede ledenvergadering ingelast om de nieuwe kandidaten, Miriam Zwaan (evenementen) en Thijs Groenewegen (ICT) te benoemen. Ook de termijn van Jan Willem Calicher (secretaris) werd met 4 jaar verlengd. Op de extra najaarsvergadering kwamen beduidend meer Vrienden af: ruim 170. Niet in de laatste plaats vanwege de interessante uiteenzetting van de directeur over de Canon van Nederland en, 2 weken erna, de bezichtiging van het nieuwe entreegebouw, nu: Canongebouw. Het Canongebouw werd in de winteropenstelling voor het eerst opengesteld voor bezoek. De Canonpresentatie in de Koepel zal in september openen voor publiek.

In 2016 zijn 3 Vriendendagen georganiseerd. Met het museum is afgesproken dat zij deels de programmering en organisatie verzorgen. Met wisselend succes zijn op 19 juni, 8 oktober en 10 december speciale Vriendendagen georganiseerd. De dagen die direct aansloten op het programma van het museum werden het best bezocht.

Met dank aan u

Zoals eerder besproken droegen we bij aan de presentatie 'Feest! Weet wat je viert' op het Kindererf en aan het Techniek Toernooi. Op 22 april geeft Suzan Kemps een inkijkje in wat er met uw geld is gerealiseerd voor het Techniek Toernooi.

In 2016 is het bestuur bovendien akkoord gegaan met het besteden van € 100.000 aan een Canonzaal voor wisselende tentoonstellingen. Op pagina 13 t/m 15 leest u meer over de eerste tentoonstelling in deze door u mogelijk gemaakte ruimte die op dit moment wordt ingericht. Tenslotte werd het sieradenboek uit de nalatenschap van mevrouw Stegeman geraamd op circa € 60.000 en is als zodanig akkoord bevonden, alsmede de aankoop van een collectie Tholense sieraden (€ 10.000).

Vriend zijn, worden en blijven

Het doel om meer middelen naar de vereniging te krijgen, wordt door de Vrienden breed gesteund maar het in april voorgestelde onderscheid (differentiatie) binnen het lidmaatschap niet. Schriftelijk, telefonisch en via bijeenkomsten zijn Vrienden betrokken bij het maken van toekomstgerichte plannen, op basis van eigen ideeën en ervaringen. In ieder geval in aanloop naar elke ledenvergadering wordt een Vriendenontbijt georganiseerd. Op grond van (gewenste en nieuwe) ontwikkelingen met als basis de meerjarenbeleidsplannen van vereniging en museum, heeft het bestuur een jaarplan samengesteld voor 2017. Doel is het werven van nieuwe leden om de inkomsten te verhogen en daarmee het museum te ondersteunen. Door zowel maatschappelijk als financieel draagvlak te bieden als vereniging Vrienden. Lees verder op pagina 8.

Bestuur, administratie en secretariaat

Het bestuur kwam 7 keer formeel bijeen en 1 keer informeel. Iedere formele vergadering is voorafgegaan door een gezamenlijk overleg met de directeur van het museum, de heer Bijleveld. In 2016 heeft ons secretariaat, naast de normale werkzaamheden, de nieuwe huisstijl van de vereniging verder doorgevoerd, de implementatie van de nieuwe VriendenMuseumkaart in goede banen geleid, de aanmeld-tablets bij de entree gekoppeld aan het ledenadministratiesysteem en het (e-mail) adressenbestand van onze vereniging ververs. Ook in 2016 was daarom ondersteuning nodig.

VRIEND ZIJN: DE VOORDELEN

GRATIS

- entree tot het Nederlands Openluchtmuseum
- entree tot ruim 400 andere musea (www.museumkaart.nl)
- 2 keer naar Openluchtmuseum Bolrijik (België) ¹
- deelname aan Vriendendagen en ledenbijeenkomsten

KORTING

- € 1,- op je parkeerkaart ²
- 10% in de museumwinkels ³
- 10% in alle horecagelegenheden van het museum (op vertoef VriendenMuseumkaart)
- 25% op entree Nederlands Openluchtmuseum voor kleinkinderen ⁴
- 25% op de entreeprijs van Burgers' Zoo in Arnhem ⁵

Terugloop ledenaantal

De vereniging heeft te maken gekregen met een terugloop in ledenaantal. Op dit moment hebben wij als Vrienden 12.500 leden. Dit ten opzichte van rond de 14.000 leden eind 2015. Hiervoor zijn een aantal redenen te noemen, waaronder bijvoorbeeld het niet aanwezig zijn van de mogelijkheid tot automatische incasso, het niet hoeven registreren van reguliere Museumkaarten en de BankGiro Loterij die met eigen acties campagne voert. De vereniging onderzoekt mogelijkheden om het ledenverlies om te zetten naar groei.

PROGRAMMA 2017

Ook voor komend jaar hebben we weer een mooie flyer gemaakt om nieuwe Vrienden te werven en bestaande Vrienden een handig jaaroverzicht te bieden, inclusief alle voordelen van het lidmaatschap op een rijtje.

Op de voorkant leest u waarom u Vriend bent of wilt worden, op de achterkant staan alle op dit moment al bekende activiteiten. Zet in ieder geval in uw agenda:

- ✓ 22 april: Algemene Ledenvergadering
- ✓ 18 juni: Vriendendag
- ✓ 9 december: Vriendendag

Om u te motiveren nieuwe Vrienden te maken, verleent het museum ook in 2017 weer korting op de entree voor door u meegebrachte familie, kennissen en vrienden. 25% Korting op de entreprijs maar liefst. Zo kan voordelig kennis worden gemaakt met uw museum. Besluiten uw gasten later die dag zelf Vriend te worden? Dan brengen we de entreprijs in mindering op het lidmaatschapstarief.

LEDENVERGADERING
22 APRIL

VRIENDENDAGEN
18 JUNI & 9 DECEMBER

PROJECT vernieuwing ledenadministratie

Onze Vereniging is de grootste museumvriendenvereniging in Nederland en mede daardoor zijn wij uit ons huidige systeem gegroeid. Het kan zijn dat de meeste Vrienden hier niets van merken, maar achter de schermen kost het veel tijd en reparaties om alles draaiende te houden. Dit maakt ons ook kwetsbaar en dat is voor de lange termijn een onwerkbaar vooruitzicht.

Het implementatietraject van het nieuwe systeem is tijdrovend en dient gedegen te worden uitgevoerd. Alle beschikbare gegevens worden zorgvuldig overgeheveld en veilig bewaard. Hiervoor is vanzelfsprekend de Wet op Bescherming Persoonsgegevens leidend. Om dit project goed uit te voeren werken wij dan ook samen met ICT-professionals, het bedrijf dat het systeem heeft ontwikkeld en onze juridische adviseurs. De planning is dat wij eind 2017 / begin 2018 het systeem gereed kunnen maken.

Een aantal directe voordelen onder elkaar:

1. het nieuwe systeem wordt constant ge-update, waardoor stabiliteit en veiligheid gegarandeerd zijn;
2. processen rondom het systeem zijn beschreven, dit maakt de backoffice minder kwetsbaar;
3. meten is weten, wij kunnen meer informatie ontleen uit ons Vriendenbestand, waardoor wij gericht informatie kunnen delen.

Kortom, het kost veel energie, tijd en het vraagt om een financiële investering. Het levert ook veel nieuwe kansen op en wij zien uit naar het inzetten van de mogelijkheden die zich door het nieuwe systeem voordoen. Op naar een systeem dat ons helpt om Vrienden te werven, behouden en binden aan onze vereniging.

Exact Globe Next

JAARPLAN 2017

Vriend zijn, worden en blijven

De Vereniging Vrienden maakt zich op voor de toekomst. Het museum doet dit ook en heeft hiervoor verschillende plannen ontwikkeld zoals het vernieuwde entreegebouw (Canongebouw) met straks de bijbehorende Canonpresentatie in de Koepel: een overdekte, interactieve tentoonstellingsruimte in het museumpark.

Als vereniging richten wij ons op twee speerpunten:

1. het ondersteunen van het museum;
2. het vormen van een gemeenschap van ambassadeurs rondom het museum.

De stem van de Vrienden hierbij is belangrijk, daarom geven wij alle mogelijkheid om met elkaar mee te denken. Daarnaast nodigen wij actief Vrienden uit om mee te denken, bijvoorbeeld door ons Vriendenontbijt te organiseren.

Het jaarplan voor 2017 richt zich op het Vriend zijn, Vriend worden en Vriend blijven. Ons nieuwe ledenadministratiesysteem zorgt vanaf 2018 voor een aantal kan-

sen en mogelijke oplossingen voor uitdagingen waar wij mee te maken hebben.

Zo kan automatische incasso worden ingezet, hebben wij inzicht in wie onze Vrienden zijn en kunnen wij ideeën om extra te geven als Vriend concreet maken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het keuzemenu voor extra steun aan specifieke projecten.

Een idee dat vanuit de Vrienden is ontstaan.

Wij moeten ook doorontwikkelen. Stappen zijn gewenst nu wij eerder een terugloop zien in ledenaantal dan groei. Dit heeft ook met externe factoren te maken, zoals u eerder al las. Toch moeten wij de factoren waar wij iets aan kunnen doen, onderzoeken en daarop reageren.

In de jaarkalender is te zien hoe het museum het hele jaar open is en in september een mooi moment tegemoet gaat met de opening van de presentatie Canon van Nederland. Wij gaan dit jaar werken om ook dit moment aan te grijpen om leden aan onze vereniging Vrienden te koppelen, al dan niet in combinatie met de VriendenMuseumkaart.

Meedenken? Meld u aan: vrienden@openluchtmuseum.nl o.v.v. 'Vriendentafel'.

VRIENDENVERHALEN

Hans de Deugd is Vriend, denkt actief mee over de toekomst van de vereniging en heeft een grote voorliefde voor ons (immaterieel) erfgoed. Misschien is Hans u weleens opgevallen door zijn kleurrijke klompen! Na een ontmoeting tijdens één van de Vriendendagen hebben wij naar het achterliggende verhaal van de klompen en passies van deze Vriend gevraagd. De klompen op zich zijn al een prachtig Vriendenverhaal.

Er staat inmiddels een kleurige collectie voor zijn deur, met dank aan Inger van Vliet, celliste uit het Deventer Salonorkest én beeldend kunstenaar. Het verhaal van zijn klompen hangt vast aan vriendschap, liefde en ontmoeting.

In 2008 kwam Hans door zijn tweede huwelijk in Bennekom wonen. Hans speelde al zijn hele leven hoorn, maar had nog nooit les gehad. Zijn vrouw gaf hem hoornlessen voor zijn verjaardag cadeau. Via deze lessen belandde Hans bij Stefan, een solist. Al snel gingen zij samen concerten spelen. De wens om Feldmayer te spelen, zorgde voor het ontstaan van een muzikale vriendschap met dirigent en violist bij het Gelders Orkest, Hans Wijnberg. Vele optredens volgden, onder andere bij het Apeldoorns Symfonie Orkest.

In 2013 overleed Hans Wijnberg aan de gevolgen van kanker. Hans had Inger eerder gevraagd opnieuw klompen te beschilderen. In het voorjaar van 2014 was dit het resultaat: op de rechterklomp staat Hans zelf met zijn hoorn, hij speelt naar de hemel voor Hans Wijnberg. Op de linker staat Hans Wijnberg, die met zijn viool vanuit de hemel naar beneden voor Hans speelt.

Een liefde voor erfgoed, muziek en klompen die door de jaren heen verder is gegroeid en zoals op de foto (rechts) te zien op jonge leeftijd is ontstaan.

Hans laat zijn klompen graag zien, dus de volgende keer in het museum bij een Vriendendag of ledenvergadering...

HELDEN AAN DE BAL HOE NEDERLAND ORANJE KLEURT

Op 23 maart openden we de tentoonstelling 'Helden aan de Bal, Hoe Nederland oranje kleurt' in het Holland Huis, de tentoonstellingsruimte die voorheen als Spaarstation Dingenliefde door het leven ging. 'Helden aan de Bal' vertelt het verhaal van de hoogtepunten uit de Nederlandse voetbalgeschiedenis sinds 1974. In dat jaar raakte ons land voor het eerst in de ban van het oranjegevoel, dat in de decennia daarna zou uitgroeien tot een ware oranjezoort.

Johan Cruïjff, Nederlands beroemdste voetballer aller tijden, krijgt een ereplaats met een speciaal aan hem gewijde zaal. De tentoonstelling begint in zwart-wit en kleurt gaandeweg steeds meer oranje. Per zaal neemt de oranjezoort toe. Zelfs de vloeren kleuren mee: van groen (kunstgras) tot knaloranje. De commentaarstem is van Frits Barend, terwijl je ondergedompeld wordt in beelden van de hoogte- en dieptepunten van onze Helden aan de Bal in een Nederland dat 'als we spelen' massaal tegenstellingen overbrugt en tijdelijk verbreedert.

Volkssport

In zaal 1 maak je kennis met voetbal als volkssport en immaterieel, levend erfgoed. De betrokken teksten op de muren doen een appel op de bezoeker: Wat betekent het voor jou? Weet je nog wel? Kun je het je nog herinneren? Vervolgens loop je een eregalerij (zaal 2) binnen met zwart-wit portretten van alle voetballers die tot op de dag van vandaag in het Nederlands elftal hebben gespeeld. Je kunt er ook je eigen droomteam samenstellen met de beste voetballers die ons land heeft voortgebracht. Dit spel kun je ook online spelen én delen.

Helden

In de 3de zaal worden we 2de. Het is 1974. Het gejuich zwelt aan. Hier speelt het gedroomde Nederlands elftal de sterren van de hemel. Al worden we 2de, in ons hart zijn we wereldkampioen. Cruïjff wordt het gezicht van Nederland. Al in 1973 had alleen Richard Nixon vaker in de krant gestaan. "En hij had Watergate", luidde de legendarische reactie van Cruïjff.

Na '74, het oranjegevoel is geboren, dompelen we je onder in de hoogtepunten van 1974 tot nu (zaal 4). Middenin prijkt de beker uit '88. Een replica, maar toch. De mooiste doelpunten, de prachtigste halve en hele finales. Uiteraard ontbreken hier ook de beelden van beroemde coaches niet: Michels, Van Gaal, Hiddink, Van Marwijk... Waar je ook kijkt, het is trots en saamhorigheid troef. In zaal 5 en 6 maken we vervolgens zichtbaar wat die oranjegekte met ons doet en welke kloven we er zoal mee overbruggen.

Zaal 7 is geheel gewijd aan Johan Cruyff, nummer 14, de godfather van het Nederlandse voetbal. Een jaar na zijn overlijden vind je zijn nalatenschap in ons eigen Holland Huis. Van tegeltjeswijsheden tot de mooiste acties op het veld. Herinneringen die nooit meer vervliegen.

In de ronde zaal (8) komt alles tot een hoogtepunt. Ontgoocheling en gemiste kansen op het doek, ING-reclames, André Hazes op middenstip, een dansende koning, huilende voetballers, lachende supporters. En natuurlijk ontbreken de oranjekoeien, wuppies en beesies, de DutchDress, Heineken hoed en Hup Holland Hamsters niet.

Op 23 maart was de opening. De tentoonstelling kwam tot stand in partnerschap met het magazine 'Helden' van Frits en Barbara Barend. ING is hoofdsponsor.

Perspresentatie 23 maart 2017. V.l.n.r. Kees Jansma, Rinus Israël, Frits Barend, Willem Vissers, Erwin Wolf, Barbara Barend, Willem Bijleveld en Maria Westerbos. Foto: Gert Janssen (VidiPhoto).

WISSELENDE TENTOONSTELLINGEN IN DE CANON VAN NEDERLAND

In zaal 4, helemaal aan het einde van de Canonpresentatie, komt een ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen. **Mogelijk gemaakt door u, Vrienden van het museum!** Elk jaar presenteert het Openluchtmuseum daar voortaan een nieuw thema dat aansluit bij de actualiteit. Een jubileumjaar voor een venster bijvoorbeeld of een actueel onderwerp dat we kunnen verbinden aan een Canonvenster. De tentoonstelling kan gaan over één venster, maar ook over een onderwerp dat meerdere vensters raakt. We geven zo verdieping en verbreding aan de Canonvensters en moedigen herhaalbezoek aan. Voor de invulling van deze ruimte zal het museum samenwerken met andere musea uit het Canonnetwerk, waaronder het Rijksmuseum, Museum 't Loo, het Prinsenhof, het Hunebedcentrum en het Scheepvaartmuseum.

www.entoen.nu Vensterplaat Willem van Oranje

Verbeelding van de geschiedenis

Het onderwerp van de eerste tijdelijke tentoonstelling is *de verbeelding van de geschiedenis*. De Canonpresentatie is immers zelf een verbeelding van de geschiedenis. In 3 zalen vol goed gekozen collectie, krachtige teksten, prachtige decors, films en aantrekkelijke spellen, beleven bezoekers de grote geschiedenis van Nederland.

Maar wel een grote geschiedenis met het handschrift van het Openluchtmuseum: benaderd vanuit het dagelijks leven van gewone mensen. We staan met onze Canon in een lange reeks verbeelders van de geschiedenis. We laten zien dat we ons daar bewust van zijn. Ook wij scheppen namelijk een beeld dat gekleurd is door onze eigen tijd en onze eigen voorkeuren, zoals ook de verbeeldingen van de anderen dat waren.

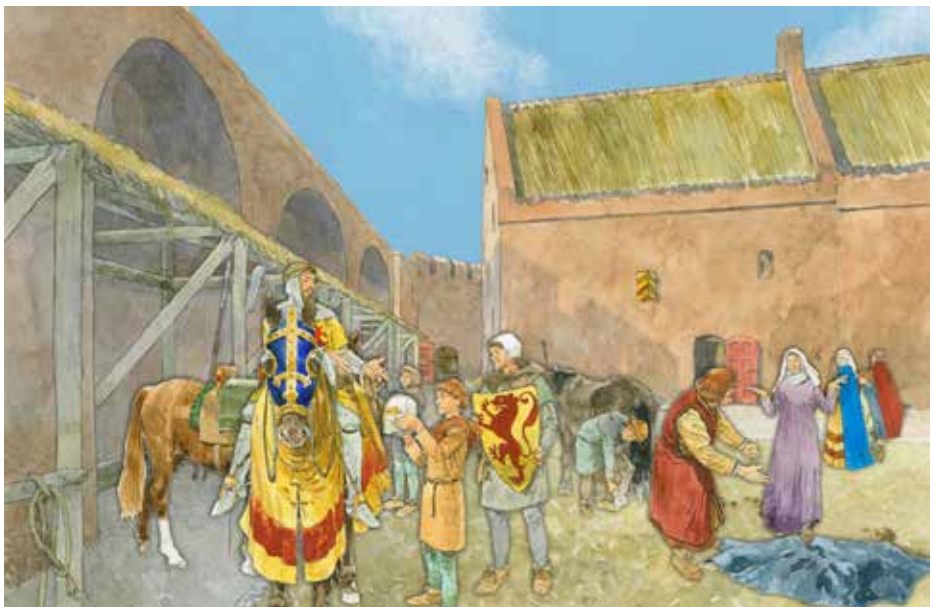
Gekleurd door de tijd

In de tijdelijke tentoonstelling staat de verbeelding van twee vaderlandse voorvaderen centraal: Floris V (1245-1296) en Willem van Oranje (1533-1584). Beiden edelman, beiden aan de macht, beiden vermoord. We laten zien dat de verbeelding van deze historische figuren varieert door de tijd of door de achtergronden van de verteller en/of toehoorder. De verbeelding is gekleurd door nieuwe kennis, smaak, oogkleppen en vooringenomenheden. De betekenissen variëren. Ook vorm en stijl veranderen, en daarmee het beeld van vroeger.

Floris & Willem

Floris V werd beschreven als ridder, graaf, dijkenbouwer, god van de boeren ('der keerlen god'), verkrachter, schrik van de edelen, liefhebber van de valkenjacht, slachtoffer van een moord maar ook als kinderboekenheld.

Willem van Oranje werd beschouwd als edelman, militair aanvoerder, rebel, vijand, onafhankelijkheidsstrijder, onbetrouwbaar, huichelaar, monarch, staatsman, vader des vaderlands en ook als slachtoffer van een politieke moord.

Tijd kleurt de verbeelding

De tentoonstelling introduceert Floris V en Willem van Oranje in zes schoolplaten op twee kantelbare lamellenborden. We zien de hoofdpersonen zoals de schoolplaatmakers ze eind 19de eeuw graag zagen, als goede helden. Wanneer de lamellen draaien verschijnen er nieuwe beelden, Floris en Willem als dramatische slachtoffers. Schoolplaten zijn 'die oude canon van de Nederlandse geschiedenis'. Verbeelding gevormd door nationalistische gevoelens en behoefte aan een gedeeld verleden van het jonge koninkrijk. Ze gaven opeenvolgende generaties schoolkinderen een blik op de geschiedenis en een gevoel van nationale trots. De verbeelding kleurt de tijd.

Het hart: de collectie

Na deze introductie op het thema komen bezoekers in een ruime zaal. In het midden staat een enorme vitrine. Dit is het hart van de tentoonstelling. Hier plaatsen we beelden, schilderijen en prenten. De collectiestukken tonen de vele gezichten van Floris V en Willem van Oranje. Bezoekers worden uitgenodigd om te kijken, te vergelijken, zich af te vragen: wat zie ik nu eigenlijk?

Foute Floris

Filmbeelden, re-enactmentgroepen en computergames tonen de verbeelding van de 2 historische mannen in recente tijden. Omdat het altijd nog ingewikkelder kan, vertonen we op een oud televisietoestel beelden van de populaire jaren '60 serie Floris. Deze Floris heeft niets met Floris V te maken, maar ons collectief geheugen heeft beide ridders met elkaar verknoopt. Een foutje.

Rariteitenkabinet

Een heus rariteitenkabinet biedt plaats aan uiteenlopende voorwerpen met daarop het iconisch portret van Willem van Oranje: pijpenkoppen, postzegels, kleurboeken, herdenkingsbordjes, zakdoeken, beschuitblikken, lepeltjes... alles dat we maar kunnen vinden.

Willem van Oranje in graffiti

In 2004 spuit de Marokkaanse graffitikunstenaar Rasta een portret van Willem van Oranje op een transformatorhuisje in Zoetermeer, met de schaduw en het wapen van zijn moordenaar. Bij dit portret citeert hij een uitspraak van de vader des vaderlands uit zijn befaamde oudejaarsrede uit 1564: "Ik kan niet goedkeuren dat vorsten over het geweten van hun onderdanen willen heersen en hun de vrijheid van geloof ontnemen." Rasta roept hiermee op tot tolerantie, net als Willem van Oranje 450 jaar geleden. Rasta maakt de woorden relevant voor de samenleving van nu.

Het wordt een tentoonstelling om in rond te struinen, te kijken, te vergelijken en te reflecteren. We helpen onze bezoeker op vele manieren op weg door de levens en nalatenschap van beide iconen, maar ook door het gedachtengoed dat met de tijd verandert en voor een ieder verschillend kan zijn.

HET NIEUWE OPENLUCHTMUSEUM

Natuurlijk is het gewoon uw vertrouwde museum. Het wordt alleen wel elk jaar beter. Tussen winter en lente werd het Ticketgebouw uit de grond gestampt, in de Koepel wordt naarstig gepast en gemeten en het Holland Huis ontvangt zijn eerste gasten. Ik hoor u denken... Ticketgebouw? Koepel? Holland Huis? Waar zijn het kassagebouw, HollandRama en Dingenliefde gebleven? We helpen u graag even op weg.

Via het **Ticketgebouw** (voorheen kassagebouw of kassa-eitje) komt u het **Canongebouw** (voorheen entreegebouw) binnen. U kunt er wat drinken of eten in het **Canon Café** (voorheen Koffiehuis) en/of iets kopen in de Museumwinkel (onveranderd). Loopt u de grote trap af naar beneden, rechtsaf, dan loopt u de presentatie van de **Canon van Nederland** binnen.

U begint (vanaf september 2017) met de introductiepresentatie *Leven in een dag*, een filmische reis door de tijd (zaal 1, nog voor de **Koepel**, voorheen HollandRama). In de Koepel stapt u in het *Verhaal van Nederland* (zaal 2, de grote zaal met prachtige decors ter verbeelding van de 10 tijdvakken). Het Verhaal van Nederland in de Koepel vormt de centrale presentatie van de Canon van Nederland. Zaal 3 brengt u *Nederland in Vogelvlucht* waarin u ziet hoe snel Nederland geologisch is veranderd. In zaal 4 (*Vensters op Vroeger*) staat die enorme interactieve wand waarmee u door alle 50 Canonvensters kunt ‘bladeren’.

Daarachter komen de tijdelijke tentoonstellingen die een jaar duren. Dit betreft de zaal die door de Vrienden mogelijk is gemaakt. De eerste tijdelijke tentoonstelling is *Door de tijd gekleurd, Floris V en Willem van Oranje in beeld*, zoals u op pagina 13 t/m 15 leest). *Helden aan de Bal, Hoe Nederland oranje kleurt* is een tentoonstelling die u in het Holland Huis (voorheen Spaarstation Dingenliefde) kunt bekijken.

EEN ECHTE BOTTER OP DE WERF

Na de verkoop van zijn scheepswerf in Spakenburg, de enige die nog echt oude vissersbotters repareert en onderhoudt, komt Henk van Halteren naar het Openlucht-museum om daar zijn kennis door te geven aan volgende generaties. Inmiddels is hij helemaal ingeburgerd en ligt er, na de kubboot in 2016, een prachtig nieuw project op het scheepswerfteam te wachten. Botter 'de Zwaluw'. Lees hoe botter en werf elkaar na 132 jaar weer vinden in ons mooie museum in Arnhem.

1885 is een bijzonder druk jaar voor Cornelis de Haas, scheepsbouwmeester te Monnickendam. Naast de vele (normale) opdrachten voor het bouwen van visbotters, krijgt hij er een flinke klus bij: de bouw van inspectiebotter 'de Zwaluw'. Het vaartuig zal gebruikt worden voor de visserij-inspectie op de Schelde en Zeeuwse stromen. In datzelfde jaar neemt De Haas ook nog een filiaalwerf op het eiland Marken in gebruik: De Hoop (inderdaad; de scheepswerf die zich nu in het museum bevindt).

De Hoop

Op Marker scheepswerf De Hoop bouwen De Haas en zijn opvolgers geen nieuwe botters. Alle nieuwbouw vindt plaats op de werven in Monnickendam. De Hoop fungeert als onderhoudswerf. Daar is behoefte aan. De Zuiderzee is nog zout en door aangroei van zogenoemde pokken, een schelpdier, is het noodzakelijk dat schepen meerdere keren per jaar op de werf worden getrokken om schoongemaakt te worden. De Marker werf is, zoals de meeste andere werven in de tijd, een sledewerf. Om de botters op het droge te trekken - het hellingen - wordt een balk met daaraan een zware haak recht onder het schip aangebracht en met touwen aan de botter

vastgezet. Dat is een precies karwei waarvoor veel ervaring is vereist. Het geheel wordt dan met behulp van een lier of kaapstander de werf op getrokken.

De Zwaluw

Terwijl Henk nog eigenaar is van scheepswerf Nieuwboer in Spakenburg komt hij in het bezit van botter 'de Zwaluw'. De botter heeft dan al enkele grote restauraties ondergaan en in Spakenburg komen er nog een paar bij. De vlakdelen (zes bodemplanken van 12 meter lang, 50 centimeter breed en 7 centimeter dik) en een tiental spanten worden vervangen en daarmee is de restauratie van het casco voltooid.

Hij komt, hij komt...

Met hulp van medewerkers en vrijwilligers van het museum wordt de botter eerder dit jaar in Spakenburg gereed gemaakt voor transport. Daarbij wordt de kajuit, niet in originele staat, verwijderd. Het onderwaterschip wordt op de werf schoongemaakt en diverse kleine aanpassingen worden uitgevoerd om het hellingen in Arnhem makkelijker te maken. In de ochtend van zaterdag 25 februari wordt 'de Zwaluw' op een dieplader van Spakenburg naar Arnhem vervoerd en daar met een grote kraan onder luid applaus voor de werf te water gelaten.

Weerzien van oude bekenden

De botter kan nu weer op de Marker scheepswerf worden getrokken, iets dat sinds het verplaatsen van de werf naar het museum (in 1947) niet meer gebeurd is. Zo komen de botter, in 1885 door Cornelis de Haas gebouwd, én de werf, in datzelfde jaar door dezelfde man opgericht, na 132 jaar weer bijeen. Een bijzonder weerzien!

COLOFON

Dit informatieboekje voor Vrienden is een jaarlijkse uitgave van de vereniging Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum, Hoferlaan 4, Postbus 649, 6800 AP Arnhem.

oplage: 6.200 exemplaren
redactie: bestuur en secretariaat Vrienden
opmaak: Jessy van Doorn
omslag: Willem de Rooij
druk: Coers en Roest ontwerpers BNO drukkers BV

www.openluchtmuseum.nl/vrienden

VRIENDEN
NEDERLANDS
OPENLUCHT
MUSEUM